

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöprövningsdelegationen
(MPD)

BESLUT

1 (20)

2012-07-04

Dnr: 551-5420-11

HB Henrikssons Grustag
Storgatan 66
744 32 HEBY

Delgivningskvitto

Ansökan om tillstånd till grustäkt på fastigheterna Västerbo 1:7, Översävne 1:14 och 4:7 i Heby kommun

Platsnummer: 0331-32-397

Koder enligt bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd:
10:20, 10:50

BESLUT

Ansökan om tillstånd

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Uppsala län beslutar att avslå ansökan från HB Henrikssons Grustag, org.nr. 979500-0331, om tillstånd enligt 9 kap miljöbalken (MB) till grustäkt på fastigheterna Västerbo 1:7 samt Översävne 1:14 och 4:7 i Heby kommun.

Efterbehandling av täktområdet ska ske i enlighet med kraven i Miljöprövningsdelegationens tidigare tillståndsbeslut den 18 oktober 2007, d.nr. 551-310-07. Efterbehandlingen ska vara slutförd senast den 31 oktober 2014.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen med stöd av 6 kap. 9 § MB.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen beslutade den 18 oktober 2007, d.nr. 551-310-07, att meddela HB Henrikssons Grustag tillstånd till täkt av grus på fastigheterna Västerbo 1:7 samt Översävne 1:14 och 4:7 i Heby kommun. I beslutet anfördes att ytterligare tillstånd inte kunde påräknas inom området eftersom täktområdet var föremål för ansökan om vattenskyddsområde.

Miljöprövningsdelegationen beslutade den 17 juni 2010, d.nr. 551-2219-10, att avvisa ansökan om fortsatt täkt av grus på ovan angivna fastigheter samt att avskriva ärendet från fortsatt handläggning.

Efter överklagande från verksamhetsutövaren beslutade miljödomstolen (nuvarande mark- och miljödomstolen) i dom den 17 december 2010 att upphäva Miljöprövningsdelegationens beslut och att återförvisa målet till Länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

Som motiveringen till återförvisningen anförde domstolen i huvudsak följande. Länsstyrelsen har i sitt beslut tillämpat bestämmelserna som numera finns i 20 f § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) och som anger att om länsstyrelsen överväger att meddela föreskrifter om skydd för grundvatten enligt 7 kap. 22 § MB får frågan om tillstånd prövas först när frågan om skyddet för grundvatten har avgjorts. Länsstyrelsen får dock pröva frågan om tillstånd omedelbart om det finns särskilda skäl. Länsstyrelsen har i sin motivering uttryckligen angett att hinder mot tillstånd till grustäkten föreligger och att särskilda skäl för omedelbart tillstånd inte vistas föreligga. Länsstyrelsens skäl pekar på att begäran om tillstånd har prövats i sak och att Länsstyrelsen inte funnit skäl att bifalla ansökan. Slutet borde då ha formulerats som att Länsstyrelsen avslag något. Länsstyrelsens skäl och slut är svårförenliga. Det Länsstyrelsen uttryckt om att särskilda skäl för omedelbart tillstånd inte vistas föreligga framstår som en sammanblandning av förutsättningarna för att pröva en begäran i förtid och förutsättningarna för att bifalla den begäran. Det överklagade beslutet får under alla förhållanden ges innebörden att Länsstyrelsen ansett att sådana särskilda skäl föreligger som medger att frågan om tillstånd prövas trots att frågan om skyddet för grundvattnet ännu inte avgjorts. När det gäller den prövning i sak som Länsstyrelsen därmed haft att göra så är beslutet oklart både vad gäller de materiella bestämmelser som har beaktats och vad gäller utfallet av den prövningen. Målet ska därför återförvisas för en prövning i sak.

Samråd

Samråd med Länsstyrelsen och Heby kommun hölls den 1 september 2009. Närboende har informerats om planerad verksamhet genom brevutskick den 4 januari 2009. Samråd med myndigheter och organisationer har skett genom brevutskick den 10 februari 2010. Allmänheten har informerats genom annons i Sala Allehanda den 15 februari 2010. Länsstyrelsen har vid samrådet meddelat att den planerade verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Vid samråd med Länsstyrelsen och Bygg- och miljö framkom det bl.a. uppgifter om att Heby kommun planerar att inlämna ansökan om skyddsområde för reservvattentäkt för Runhällen till Länsstyrelsen. Sannolikt ligger täktens verksamhetsområde inom den primära zonen. Kommunens uppfattning är att verksamheten måste avslutas då tiden för nuvarande tillstånd löpt ut.

Enligt bolaget är det olämpligt att lägga en vattentäkt i täkten, så nära väg 56, eftersom förhöjda salthalter har uppmätts.

Inga synpunkter har inkommit från närboende och Vägverket har inte haft några erinringar mot ett förlängt tillstånd.

Ansökan med åtaganden och yrkanden

HB Henrikssons Grustag, nedan kallat Bolaget, ansöker om fortsatt tillstånd till uttag av naturgrus inom fastigheterna Västerbo 1:7 samt Översävne 1:14 och 4:7.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

3 (20)

2012-07-04

Dnr: 551-5420-11

Enligt ansökan kommer verksamheten bedrivas enligt inlämnade handlingar. Ansökan avser en tidsperiod på 10 år. Verksamhetsområdets totala areal har beräknats till ca 10 ha, och den totala kvarvarande tillgången på material inom fastigheterna har beräknats till ca 280 000 m³ eller ca 500 000 ton vid en täktbottennivå på + 66 m ö h. Det årliga uttaget beräknas uppgå till ca 50 000 ton.

Bolaget yrkar att Miljöprövningsdelegationen ska meddela bolaget tillstånd enligt 9 kap. MB avseende uttag och förädling av maximalt 0,5 miljoner ton naturgrus under 10 års tid inom del av fastigheterna Västerbo 1:7 och Översävne 1:14 och 4:7 i Heby kommun, verksamhetskod 10.20 B enligt bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Bolaget yrkar också att tillståndsprövningen ska omfatta uppställning av krossverk för krossning och sortering av upp till ca 50 000 ton per år i täkten utbrutet naturgrus, verksamhetskod 10.50.C enligt bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Bolaget yrkar även, med åberopande av grunderna för 19 kap. 5 § punkt 11 och 22 kap. 28 § första stycket första meningen MB, att Miljöprövningsdelegationen i sitt tillståndsbeslut ska förorda att tillståndet får tas i anspråk utan hinder av att beslutet ännu inte vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande).

Bolaget yrkar slutligen att Miljöprövningsdelegationen ska medge att bolaget får påbörja den sökta verksamheten utan hinder av att tillståndsfrågan ännu inte är slutligt prövad (igångsättningsmedgivande).

Förslag på föreskrifter

1. Verksamheten ska bedrivas under vardagar mellan kl. 06.00 – 18.00.
2. Buller från verksamheten ska begränsas så att det utomhus vid bostäder inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå, uttryckt som begränsningsvärde, än 50 dB(A) vardagar kl. 07.18 och 40 dB(A) nattetid kl. 22-07 samt 45 dB(A) övrig tid. Momentant buller nattetid får ej överskrida 55 dB(A).

Kontrollen av externt buller ska ske genom frifältsmätningar enligt anvisningarna i SNV:s allmänna råd för industribuller. Mätning ska om möjligt göras vid full drift i täkten. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tidsperioder som anges ovan och underlaget för den ekvivalenta ljudnivån ska utgöras av:

kl. 07.00 – 18.00	en mätperiod mellan 10 – 20 minuter
kl. 18.00 – 22.00	en mätperiod mellan 10 – 20 minuter
kl. 22.00 – 07.00	en mätperiod mellan 10 – 20 minuter

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

4 (20)

2012-07-04

Dnr: 551-5420-11

3. Kross- och sorteringsanläggningen inklusive bandtransportörer ska vara inkapslade och luftavsugna genom textilfilter. Mängden stoft i utgående luft bör inte överstiga 20 mg/m^3 normal torr gas.

Transportvägar och planer inom verksamhetsområdet ska vattnas vid behov.

Upplagen ska placeras i vindskyddat läge.

4. Gränser som har betydelse för fältkontroll av tåkten liksom erforderliga fixpunkter för avvägning av täktbotten ska markeras i terrängen med nedslagna järnrör som markeras med signalfärg. Gränsmarkeringarna ska markeras i varje brytpunkt av gränsen eller med cirka 100 m mellanrum och läget ska anges på täktplanekartan. Markeringarna får ej rubbas eller döljas före slutbesiktningen.
5. Insynsskyddet för verksamhetsområdet ska bevaras intakt till dess efterbehandlingsarbetena är avslutande. Inom skyddszonerna får vegetation inte avverkas eller på något sätt skadas.
6. Avbaning inom brytningsområdet ska anpassas efter aktuella uttag och får ej vara större än vad som erfordras för brytning under närmast förestående tid.
7. Till skydd för människor och djur ska, intill brytningsområdets överkant, träd, större stenar m.m., avlägsnas till en bredd av minst 3 m (Arbetskyddsstyrelsens anvisningar nr. 15)
8. Avbaningsmassor, som ska användas vid efterbehandlingen, skall läggas i ordnade upplag. Dessa ska utformas så att släntfot och släntkrön får mjukt rundade former. Speciellt ska tillses att upplaget ej stör landskapets horisontlinjer.
9. Täktbotten ska utformas enligt anvisningar under brytningsplanering och efterbehandling vad gäller nivå, utformning o.s.v.
10. I partier där brytning ska fortsätta ställs inga ytterligare krav på slänternas utformning än vad arbetskyddet föreskriver. Slänterna inom sådana partier där vidare brytning ej kommer att ske ska utformas enligt vad som framgår av täktplaneritningarna.
11. Upplag för utbrutet material samt uppställningsplatser för maskinell utrustning ska placeras enligt föreskrifter i täktplanen.
12. För avspärrning av slänter och mindre branta partier kan stängsel typ flaggspel användas.

13. Fixpunkter ska finnas på ett antal ställen inom området så att kontrollavvägning och inmätning lätt kan utföras.
14. När arbete ej pågår ska tillfarten vara stängd.
15. Petroleumprodukter ska förvaras i tankar på hårdgjorda ytor med en invallning som rymmer hela den aktuella volymen samt utförd på sådant sätt att den inte sätts ur funktion genom vattenfyllning vid nederbörd. Oljehantering inklusive tankning av fordon och maskiner får endast ske på hårdgjord yta.
16. Under brytningstiden ska brytningsområdet hållas i städlat skick. Skräp, järnskrot, obrukbara maskiner m.m. ska föras bort. Träd, ris, stubbar m.m. ska transporteras bort för flisning. Tillfarterna ska förses med bommar och förbudsskyltar mot tippning.
17. Efterbehandling ska snarast utföras på de områden där vidare brytning ej kommer att ske. Efterbehandling ska göras successivt allteftersom brytningen fortskrider. Kontroll för godkännande utförs vid årlig besiktning.
18. Avvikelse från täktplan på grund av icke förutsedda förhållanden får inte göras utan föregående samråd med tillsynsmyndigheten.
19. Överlåts ägande- eller nyttjanderätten till fastigheten eller täkten ska anmälan därom genast göras till länsstyrelsen.
20. Så snart täktverksamheten har upphört ska samtliga maskiner och anordningar, som inte behövs för att slutföra efterbehandlingen, tas bort. Efterbehandlingen ska omedelbart slutföras. Därefter görs anmälan till länsstyrelsen för slutbesiktning och godkännande.

Om täktverksamheten avslutas tidigare än vad täktplanen anger eller avbryts för en längre tid ska efterbehandling göras enligt föreskrifterna i tillämpliga delar och efter samråd med länsstyrelsen.
21. Begränsningsvärde för damning sätts till 10 g/m² per månad.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har den 28 april 2011 begärt in kompletteringar av ansökan från bolaget avseende administrativa uppgifter, förslag på villkor, uppgifter om brytningsarea och uppgifter om täktbottennivåer mm. Den 12 augusti 2011 inkom bolaget med kompletterade ansökningshandlingar.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

6 (20)

2012-07-04

Dnr: 551-5420-11

Länsstyrelsen begärde in ytterligare kompletteringar den 23 augusti 2011 avseende uppgifter om grusmaterialets kornstorleksfördelning samt hur stor mängd som planeras brytas per fraktion. Den 12 september 2011 inkom kompletteringar gällande uppgifter om grusmaterialets kornstorleksfördelning m.m..

Ansökan har kungjorts i Uppsala Nya Tidning och Sala Allehanda den 11 januari 2012. Remisser har skickats till SGU, Kommunstyrelsen i Heby kommun, Räddningstjänsten Sala-Heby, Miljö- och byggnämnden i Heby kommun samt Mark- och planeringsenheten i Heby kommun.

Yttranden har inkommit från Kommunstyrelsen i Heby kommun, Miljö- och byggnämnden i Heby kommun, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Trafikverket.

Bolaget har i skrivelse den 11 april 2012 beretts tillfälle att bemöta inkomna yttranden. Bolagets bemötande inkom den 25 april 2012.

Länsstyrelsen i Uppsala län har beretts möjlighet men avstått från att yttra sig i ärendet.

SÖKANDENS BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Teknisk beskrivning

Lokalisering

Täktområdet är beläget inom Dalkarlsåsen öster om väg 56, ca 1,5 km sydost om Runhällen i Heby kommun.

Motiv för täkten

Bolaget bedriver en relativt omfattande täkt- och återvinningsverksamhet inom Heby och Uppsala kommuner. Företaget upplever idag en ökad efterfrågan på olika exklusiva material tillverkade av naturgrus. Företaget försörjer marknaden lokalt kring Sala och Heby. Den lokala marknaden medför korta transporter vilket är positivt ur miljösynpunkt. Viss export av betonggrus sker till Uppsalaregionen. Företagets motiv för verksamheten är att erbjuda kvalificerade material som ännu idag ej går att ersätta med alternativ som bergkross och återvunnet material.

Brytningsplanering

Täktområdets totala yta är ca 10 ha varav brytningsområdet upptar ca 8 ha. Brytningen kommer fortsättningsvis att ske mot söder med bibehållen infart mot norr. De utbrutna områdena kommer att användas som upplagsytor för sorterat och uppkrossat material. Den totala återstående volymen har beräknats till ca 280 000 m³ eller ca 500 000 ton vid en planerad täktbottennivå på + 66 m ö h. Bolaget har angett 2 alternativa täktbottennivåer på + 65-66 m.ö.h. och + 69-70 m.ö.h. I genomsnitt kommer ca 50 000 ton grus brytas per år under 10 års tid.

Materialsammansättning

Den största andelen, ca 20 000 ton (ca 40 %) av grusmaterialet i täkten utgörs av fraktionen 0-8 mm. Den används framförallt för tillverkning av kvalificerade betongprodukter, men även till infiltrationsanläggningar och markbäddar till enskilda avlopp, paddockar och ridbanor. Betonggrus 0-8 mm kan ersättas med bergkross om berget är av god kvalitet med bra kulkvarnsvärde, normal densitet och bra flisighetstal. För övriga användningsområden finns inget ersättningsmaterial.

Ca 10 000 ton (ca 20 %) av materialet i täkten utgörs av fraktionerna 0-2 mm och 0-4 mm som används till fallsand och för betongtillverkning.

Singel i olika fraktioner från 4 mm till 32 mm används främst till gårdsgrus och liknande prydnadsändamål liksom kullersten (100-5000 mm). Prydnadssten utgör ca 12 000 ton (ca 36 %) av materialet i täkten.

Resterande ca 8000 ton (ca 8 %) är översten som krossas till makadam.

Arbetstider

Verksamheten kommer att bedrivas under vardagar mellan kl. 06:00-18:00. Krossning och kommer att pågå mellan kl. 06:30 - 18:00. Transporter sker dagligen mellan kl. 06:00 - 18:00.

Fixpunkter

Verksamheten kommer endast att bedrivas inom på karta markerad verksamhetsgräns. Fixpunkter för kontrollavvägning finns inom området och fler ska sättas ut om så erfordras.

Kemikalie- och avfallshantering

Drivmedel förvaras i tankar med spilltråg och taköverbyggnad. Smörjmedel, rengöringsmedel och oljor förvaras i container. Avfall såsom olja m.m. transporteras bort och omhändertas av godkänd entreprenör. Mindre mängder hushållsavfall kan uppstå under driftkampanjer. Dessa tas med till verkstaden i Heby vid arbetsdagens slut. Detsamma gäller eventuellt skrot som kan uppkomma vid akuta reparationer i täkten.

Dagvattenhantering

Täktbotten som utgörs av grus och sand har mycket god infiltrationskapacitet varför någon egentlig ytvattenavrinning inte sker.

Avverkning

Skogen inom brytområdet avverkas i etapper som ungefär motsvarar brytningstakten. Befintlig skog i anslutning till verksamhetsgränsen ska sparas som insynsskydd. Skogen ger även visst skydd mot damm och buller.

Transporter

Befintlig utfartsväg mot norr kommer att behållas så länge verksamheten pågår. Bolaget räknar med i genomsnitt ca 15 – 20 utgående lastbilstransporter per dag. Beräkningen baseras på en lastkapacitet på ca 15 ton per lastbil under 200 arbetsdagar.

Kross- och sorteringsanläggning

Sortering av uttaget naturgrusmaterial kommer att ske i en sorteringsanläggning som är i drift större delen av året. Krossning sker däremot under begränsade perioder under året i en mobil krossanläggning. Anläggningen är inkapslad och har punktvisa utsug för att minska risken för damning. På vissa punkter kommer vattenbegjutning att ske. Vatten tas från ett befintligt grundvattenrör i tåkten. Båda anläggningarna kommer att ställas upp på betryggande avstånd från närmaste bebyggelse och de kommer vara väl skärmade mot omgivningen genom viss nedsänkning, vilket ger ett bra topografiskt skydd.

Upplag

Avbaningsmassor kommer att läggas upp inom anvisade områden och upplagsplatser för det sorterade och krossade materialet finns inom utbrutet område.

Efterbehandling

Efterbehandlingen av färdiga slänter ska ske successivt genom avrundning av slänter så att en så liten öppen brytfront som möjligt erhålls. Efter avslutad verksamhet föreslås området efterbehandlas genom att avbaningsmassor påförs slänter så att en naturlig anslutning mot täktbotten sker. Även täktbotten kommer att täckas med avbaningsmassor. Slänterna utformas i lämplig lutning. Efter utfyllnad sker plantering av skog för återgång till skogsmark.

Miljökonsekvenser och skyddsåtgärder

Nollalternativet

Om pågående täktverksamhet inte beviljas förlängt tillstånd blir en värdefull tillgång på naturgrus utnyttjad trots att omfattande ingrepp redan har gjorts. Materialet är av god kvalitet vilket innebär att det är väl lämpat till många olika användningsområden som idag är svåra att ersätta med alternativa material. Nuvarande lokalisering innebär kortare transporter, minskad olycksrisk, minskade kostnader och minskad miljöbelastning.

Alternativa lokaliseringar

Vid val av lokalisering av en grustäkt har faktorer som kvalitet, transportförhållanden, skyddsaspekter, motstående intressen, bebyggelseförhållanden, kultur-, natur- och rekreationsvärden m.m. särskilt stor betydelse. I detta fall är grustäkten en befintlig verksamhet vilket har medfört att området bedömts som det bästa alternativet istället för att göra nya ingrepp i orörd mark. Tåkten ligger centralt inom ett försörjningsområde kring Sala–Heby och

möjlighet finns även för längre transporter, till Uppsalaregionen, av speciella fraktioner som betonggrus. Av ovan nämnda skäl har inga alternativa lokaliseringar undersökts.

Landskapsbild

Täktområdet är beläget i Dalkarlsåsen öster om väg 56 norr om Heby. Inom området har grustäkt pågått sedan mitten på 60-talet. Viss efterbehandling med tillhörande plantering har utförts inom områden där uttagen är slutförda. Inom områden där uttag ännu ej påbörjats består vegetationen av ung barrskog och sly. Inom området förekommer nivåskillnader på mellan 10 och 15 m mellan täktbotten och omgivande mark. Nivåskillnaderna är väl dolda för insyn genom omgivande vegetation vilket gör att förändringen av landskapsbilden upplevs som ringa. Uttaget söderut innebär att slänterna blir lägre och mindre branta än idag samtidigt som utvidgningen åt väster med bibehållen täktbottennivå gör att nivåskillnaderna blir mindre. Genom anpassning av omgivande marknivå och bevarande av befintligt insynsskydd bedöms påverkan på landskapsbilden bli liten.

Naturvärden

Inom det område som direkt berörs av den planerade täktverksamheten är naturvärdena mycket begränsade. Skogen är relativt hårt brukad med liten andel gammelskog, vilket medför att antalet växt- och djurarter är mycket begränsat. De områden som behandlas i naturvårdsplanen för Västmanlands län berörs ej av verksamheten. Mot denna bakgrund bedöms påverkan på naturvärdena inom området bli marginell. Avslutad täktverksamhet kan i vissa fall utgöra attraktiva områden för vissa insekter och fåglar vilket kan vara positiv effekt av verksamheten.

Rekreation

Området representerar en skogstyp som är mycket vanligt förekommande i landet med en besöksfrekvens som kan betraktas som låg med undantag för vissa toppar under hösten vid jakt och svamp- och bärplockning. Området saknar stigar eller anordningar för rekreation och friluftsliv. Vidare bedrivs ett rationellt skogsbruk inom området.

Vattenpåverkan

Nederbörden inom verksamhetsområdet, baserat på en nederbörd på ca 500 mm/år, ger ett nettotillskott på i genomsnitt ca 0,8 l/s. Den höga permeabiliteten inom området har den effekten att det mesta infiltrerar och avrinningen är liten. Den avrinning från åsen som sker är huvudsakligen utströmning från åsens sidor dels åt öster mot Rönnvikssjön och Långsvedsmossen och dels åt väster mot Sävnmossen. Grundvattengradienten inom det aktuella området är sydlig. Ytvattenavrinningen bedöms i huvudsak sammanfalla med grundvattengradienten.

Den planerade verksamheten omfattar inte brytning under grundvattenytan varför någon avsänkning eller annan påverkan på grundvattnet inte bedöms ske.

Närmaste enskilda brunn är belägen i Skräddarbo ca 150 m från verksamhetsområdet.

Inom Dalkarlsåsen har omfattande hydrogeologiska utredningar utförts för bedömning av bevarande värden ur grundvattensynpunkt. Tåktområdet är beläget ca 5 km norr om den norra gränsen för nuvarande yttre skyddsområde för kommunens vattentäkt. Uppgifter från tidigare undersökningar visar att grundvattennivån varierar mellan + 62,5 och 63,5 m ö h. Av senare undersökningar framgår att det inom åsen finns grundvattendelare både norr och söder om Runhällen och att utströmningen från åsen sker dels åt öster norr om Runhällen med en uppskattad kapacitet på ca 25 l/s och dels åt sydväst söder om Runhällen med en uppskattad kapacitet på ca 40 l/s. Tillrinningen från verksamhetsområdet har beräknats till ca 2 l/s fördelat på till största delen grundvattenbildning och mycket liten ytvattenavrinning. Området är föremål för utredning av lokalisering av en reservvattentäkt för Runhällen och därmed sammanhängande skyddsområde.

Planerna på en reservvattentäkt har funnits i ett tiotal år. Inget hindrar dock täktverksamhet inom den sekundära eller tertiära zonen om täktillstånd finns innan vattenskyddsområdet skapas. Den pågående täktverksamheten har enligt VISS, inte medfört någon kvalitativ eller kvantitativ försämring av vattenmagasinet. Den fortsatta brytningen kommer att ske som lägst 6 m över högsta grundvattenytan.

Verksamhetens konsekvenser för yt- och grundvatten bedöms som ringa förutsatt att inga större spill av oljor eller liknande sker. Med en bibehållen täktbottennivå på + 69 till + 70 m ö h kommer avståndet till grundvattnets medelnivå att vara ca 6 m vilket utgör ett tillfredsställande grundvattenskydd och möjlighet att omhänderta en eventuell förorening. Med hänsyn till ovannämnda avstånd till närmaste enskild vattentäkt bedöms risken för påverkan som liten.

Bebyggelsepåverkan

Grustäkten är en miljöstörande verksamhet som bl a orsakar buller och damm i den närmaste omgivningen. Närmaste bebyggelse ligger endast ca 150 m från tåktområdet. Befintlig vegetation och tåktens slanter utgör skydd mot störningar från kross- och sorteringsanläggningarna varför konsekvenserna av verksamheten bedöms som ringa. Verksamheten har pågått under många år utan klagomål.

Trafik

MB reglerar endast fordonstrafik som rör sig inom tåktområdet samt på och till tåktområdet anslutna tillfartsvägar. Fordonstrafik på allmänna vägar regleras enligt vägtrafikförordningen. Det planerade uttaget på 50 000 ton per år innebär mellan 15 och 20 utgående fordon per dag. Beräkningen baseras på 200 arbetsdagar per år och att varje bil har en lastkapacitet på ca 15 ton. Med hänsyn till att utfarten från tåkten sker direkt på en relativt stor väg bedöms transportererna inte utgöra någon direkt störning.

Kemikalieanvändning

I princip ska ingen lagring av kemikalier ske i tåkten. Lastmaskiner tankas hos verksamhetsutövaren innan avfärd till tåkten. Det kan dock behövas extra tankning som i så fall sker från ett lastbilsflak ur en ADR godkänd dubbelmantlad stålcistern med en volym på maximalt 3 m³. Något egentligt spill har inte förekommit. Skulle det ske grävs det förorenade materialet ut och läggs upp på en presenning. Om behov föreligger kan permanenta uppställningsplatser skapas genom att en specifik yta grävs ut ned till 1,5 m djup och fylls med stensmjöl som absorberar eventuellt spill. Systemet tillämpas vid vissa större grustäkter. Metoden är 100% säker förutsatt att stensmjölsbäddens storlek är anpassad till de mängder som ska förvaras och kontroll sker regelbundet.

Buller

Verksamheten i en gruståkt omfattar huvudsakligen krossning och sortering. Från bullersynpunkt består verksamheten av ett antal bullerkällor som kan uppdelas i stationära respektive rörliga enheter. Buller alstras från kross- och sorteringsanläggningen och interna transporter. Buller från verksamheten kommer att höras i omgivningen men bedömningen är att ljudnivån även i fortsättningen kan hållas under Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller. Utanför industrifastigheten bedöms inga fastigheter bli påverkade av buller från transporter till och från anläggningen då utfart från tåkten sker direkt på en stor, relativt hårt trafikerad väg.

Damm- och stoftspridning

Damm och stoft uppkommer vid krossning och sortering och hantering av ballastmaterial i övrigt samt vid transporter. Damm och stoft sprids med vinden varför vindriktning och vindhastighet är av avgörande betydelse. Förekomsten av damm och stoft kring verksamheten är i första hand en arbetsmiljöfråga och berör främst de som arbetar i verksamheten. Gällande arbetsmiljölagstiftning ställer stora krav på arbetsmiljön. För att motverka spridningen av damm används flera metoder, till exempel inkapslade maskiner, installation av filter, bevattning och hårdgörning av körytor m.m. Med hänsyn till förhärskande vindriktning och avståndet mellan verksamheten och den närmaste bebyggelsen bedöms inte spridning av damm och stoft som något problem.

Miljö kvalitetsnormer för luft

Förbränningen av dieselolja i gruståkten kan aldrig komma i närheten av de nivåer som krävs för att överskrida gällande miljö kvalitetsnormer för kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, bensen och benspyren.

Förhöjda halter av små partiklar (PM 10 och PM 2,5) har inte satts i samband med tåktverksamheter eftersom de huvudsakligen genererar större partiklar. Den begränsade tåktverksamheten i Skräddarbo kan därför knappast sättas i samband med utsläpp av små partiklar. Arbetsmiljöverket har krav på att kvartsdamm mätning

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

12 (20)

2012-07-04

Dnr: 551-5420-11

utförs med hjälp av dosimeter i grustäkter. Klaras de hälsomässiga nivåerna i arbetsområdet kan de knappast överskridas utanför.

Någon verksamhet som bidrar med utsläpp av mätbara mängder ozon och metaller till luft bedrivs inte vid Skräddarbotäkten.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Täktverksamheten och dess närområde saknar ytvattenrecipienter som kan påverkas av verksamheten. Täkten har dessutom inget avledningssystem för ytvatten. I princip infiltrerar all nederbörd i täktbotten, möjligen med undantag av tillfällen med snösmältning och regn på tjälad mark.

Täkten ligger inom grundvattenförekomsten SE665701-155856 Runhällen. Den kemiska- och kvantitativa statusen på grundvattnet är god. Däremot anges att det finns risk att den kemiska statusen inte uppnås år 2015 eftersom förhöjda kloridhalter uppmätts utmed väg 56. Statusbeskrivningen visar att grustäkten inte haft någon negativ påverkan på vattenförekomsten vilket är naturligt eftersom den inte medför några processmässiga utsläpp till grundvattnet. De ämnen som kan påverka statusen, d.v.s. klorider, kväveföreningar, bekämpningsmedel, sulfater, metaller och organiska föreningar hanteras inte i täkten.

Hänsynsreglerna

I bolagets redovisning av hur hänsynsreglerna kommer att beaktas i verksamheten framgår bl.a. att kunskapskravet är uppfyllt genom att bolaget har lång erfarenhet av täktverksamhet och de negativa konsekvenser som verksamheten ger upphov till. Bolaget är väl förtroget med den lagstiftning som berör verksamheten. Till bolaget sker ett löpande kunskapsinflöde genom de ständiga kontakter som upprätthålls med kommunen, Länsstyrelsen och de konsulter som anlitas.

Gällande försiktighetsprincipen har bolaget i sin MKB tagit hänsyn till de typiska negativa effekterna från utsläpp till luft, mark och vatten, buller, kemikalier och avfallshantering. Vidare har utredningar avseende eventuella motstående intressen utförts. Driftmässigt har grundvattenytans nivå regelbundet kontrollerats och Arbetsmiljöverkets krav efterlevts. Ett kvitto på verksamheten erhålls regelbundet genom tillsynsmyndighetens inspektioner samt det faktum att driften hittills inte medfört några negativa konsekvenser för människors hälsa eller miljön.

Inom verksamheten innebär bästa möjliga teknik att energisnål utrustning används, t.ex. drivs krossverket med nätström. Vid utbyte av maskiner väljs moderna och energisnåla motorer.

Lokaliseringen av verksamheten har tidigare prövats efter bedömning av alternativa lokaliseringar och utifrån de förutsättningar som anges i 2 kap 4 § MB.

Vid naturgrusproduktion används få råvaror jämfört med t.ex. bergkrossproduktion. Förutom dieselolja behövs inga egentliga råvaror för att

producera naturgrus. Uppskattningsvis hälften av gruset i täkten används till ändamål som hittills inte är ersättningsbart och bolaget förfogar även över en bergtäkt som levererar ersättningsmaterial för naturgrus.

När det gäller val av produkter så används, förutom lågsavlig dieselolja av miljöklass 1, endast mindre mängder spolarvätska, smörjmedel och glykol. Dessa produkter innehåller i stort sett samma ämnen oavsett fabrikat.

YTTRANDEN

Yttranden har inkommit från Miljö- och byggnämnden och Kommunstyrelsen i Heby kommun, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Trafikverket.

Miljö- och miljönämnden

Miljö- och byggnämnden konstaterar att det pågår en utredning om att bilda vattenskyddsområde. De aktuella fastigheterna ligger inom det område som kan bli aktuellt. Miljö- och byggnämnden har ur övriga synpunkter inget att invända mot fortsatt täktverksamhet.

Kommunstyrelsen

Heby kommun tillstyrker ansökan om täktverksamhet med begränsningen att tillståndet ska tidsbegränsas till tre år från år 2012, d.v.s. längst t.o.m. 2015, samt ett maximalt uttag om 130 000 ton, då skyddsbehovet för de områden där täkt är aktuellt ännu ej fastställts.

Heby kommun utreder i dagsläget alternativa platser för anläggande av reservvattentäkter för det kommunala dricksvattnet. Kommunen har även anlitat en oberoende konsult för att ta fram förslag på andra alternativa lokaliseringar av reservvattentäkten för södra delen av Heby kommun. Av yttrande från VA-enheten den 22 februari 2012 framgår att eventuella reservvattentäkter i framtiden kan komma att tas i bruk som huvudvattentäkter, vilket innebär att behov av lokaliseringar av framtida vattentäkter är stort. VA-enheten anser att tills området är avskrivet som möjlig reservvattentäkt bör inte tillstånd för uttag av naturgrus ges. Om Länsstyrelsen ger tillstånd för grustäktsverksamhet, får detta inte på något sätt medföra att åsen inte går att använda som vattentäkt. Genom att inte bryta gruset nu, finns ju även denna resurs kvar i framtiden.

I Centrala förvaltningens förslag (PM, 2 april 2012) föreslås att Heby kommun tillstyrker ansökan om täktverksamhet med begränsningen att tillståndet ska tidsbegränsas till tre år från år 2012, d.v.s. längst t.o.m. år 2015, samt ett maximalt uttag om 130 000 ton, då skyddsbehovet för de områden där täkt är aktuellt ännu ej fastställts. Förslaget grundar sig på Länsstyrelsens tillståndsbeslut från 2007 för nuvarande verksamhet. Den ansökan som låg till grund för 2007 års beslut avsåg ett uttag på 650 000 ton under en period av 15 år, med ett årligt uttag av 45 000 ton per år. Länsstyrelsen beviljade alltså ett begränsat uttag, utifrån det faktum att skyddsbehovet inför kommande beslut om vattentäkt ännu ej fastställts.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

14 (20)

2012-07-04

Dnr: 551-5420-11

År 2007 tillstyrkte kommunstyrelsen företagens ansökan, med vissa begränsningar jämfört med ansökan. Dagens situation och omständigheter kring remitterad ansökan skiljer sig inte väsentligt från den tidigare, varför det i dag finns skäl för en liknande bedömning.

SGU

SGU är expertmyndighet för grundvatten och ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet "Grundvatten av god kvalitet" och därtill hörande mål rörande naturgrus. SGU har också i uppdrag att främja ett hållbart samhällsbyggande, vilket bl.a. innebär att berg, sand och annat naturmaterial används så effektivt som möjligt.

Ansökan berör ett avsnitt av Enköpingsåsen som kallas Dalkarlsåsen. Grundvattentillgången i det berörda åsavsnittet har av SGU bedömts till 25-125 l/s. SGU bedömer att avlagringen har ett stort värde för framtida vattenförsörjning med tanke på de stora uttagsmöjligheter som de naturgivna förutsättningarna medger.

Den aktuella delen av avlagringen, med dess stora uttagspotential, nyttjas i dagsläget inte för större vattenuttag. Avlagringen är dock föremål för utredning av ett läge för en ny reservvattentäkt. Detta läge, kan vad SGU erfar, komma att sammanfalla med grustäktsområdet.

Bedömningen av avlagringens betydelse för vattenförsörjning bör även göras i ett flergenerationsperspektiv. Särskilt då uttagsmöjligheterna är så stora. Nu övervägs etablering av en reservvattentäkt som ska täcka vattenbehovet inom kommunens södra del, men avlagringen kan även ha potential att nyttjas för ytterligare större uttag. Vid en sådan utveckling kan ett flertal brunnslägen bli aktuella.

Den strömningsbild som bedömts vid SGUs grundvattenkartering i området kan komma att ändras vid nya vattenuttag.

SGU anser att avlagringens stora värde för vattenförsörjningen måste värnas och att en förlängning av brytningstillståndet bör undvikas. Detta oavsett om ett vattenskyddsområde finns inrättat eller ej.

Vid grusinventeringen har de geologiska skyddsvärdena bedömts som begränsade.

Materialet har vid grusinventeringen bedömts innehålla 40 % sand, 30 % växlande och 30 % grovt material. Avlagringen vid de södra delarna av täktområdet har en större andel sandmaterial. I inventeringen uppskattas sammansättningen till 55 % sand, 20 % växlande och 25 % grovt material.

Generellt är det de finare fraktionerna av naturgrus som är svårast att ersätta med krossat berg. Därför anser SGU att naturgrustäkter först och främst bör lokaliseras i områden där sandmaterial är dominerande.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

15 (20)

2012-07-04

Dnr: 551-5420-11

Enligt verksamhetsutövaren består materialet till 50 % av finfraktioner som inte kan ersättas med krossat berg. Andelen 0-8 material bedöms vara störst i tåkten med ett årligt uttag på 20 000 ton/år. Det årliga uttaget av fraktionerna 0-2 mm och 0-4 mm utgör sammanlagt ca 10 000 ton. Övriga 20 000 ton av den årliga produktionen utgörs av grövre material som till viss del planeras att krossas.

Bolaget uppger att ca 50 % av materialet från tåkten inte kan ersättas med bergkross. Utav de användningsområden som angivits har endast ett, lekplatsand (fallsand), klassats som oersättligt enligt SGU rapporten ”Ersättningsmaterial för naturgrus” (2011:10). Delar av 0-8 materialet uppges användas som sandningssand i verksamhetsbeskrivningen, vilket är ersättningsbart med bergkross. För betong, infiltrationssand och markbäddar till paddock kan lokal brist förekomma om berggrunden är olämplig för framställning av ersättningsmaterial.

SGU arbetar med ett underlag för materialförsörjningsplanering i Uppsala län där bland annat berggrundens lämplighet som betongballast analyseras. Betongprov på graniter i den aktuella tåktens närområde har visat att det finns berg som kan utgöra ett alternativ till naturgrus även för 0-2 mm fraktionen. Bergmaterialets något högre plastiska viskositet, som påverkar betongens flytbarhet, resulterar i ett högre vatten- och cementbehov, men kubisering av materialet kan vara en lämplig förbättringsåtgärd.

SGUs uppfattning är att det i närområdet finns geologiska förutsättningar att finna ersättningsmaterial även för betong. Därmed bedöms behovet av naturgrus att minska. Avlagringen har dessutom stora potentiella värden för vattenförsörjningen. I närtid finns behov av att anlägga en reservvattentäkt.

Beaktande av ovanstående avstyrker SGU ansökan givet nuvarande kunskap i ärendet.

Trafikverket

Trafikverket har inget att erinra mot ansökan.

SÖKANDENS BEMÖTANDE AV UPPGIFTERNA I YTTRANDENA

Bolaget har tagit del av ovan angivna yttranden och anfört följande. I början av 2000-talet inledde Heby kommun arbetet med att lokalisera en reservvattentäkt. Arbetet inleddes av SGU med en geohydrologisk undersökning av stora delar av Dalkarlsåsen. Utredningsarbetet övertogs därefter av Sweco som fram till idag lyckats rekommendera tre delområden som sannolikt lämpliga och där fortsatt utredningsarbete rekommenderas. Inget av de framtagna delområdena berör det område som omfattas av tillståndsansökan avseende gruståkten.

Under de ca 10 år som gått sedan utredningsarbetet gällande lokaliseringen av reservvattentäkten inleddes har Henrikssons Grustag HB beviljats ett 3-årigt tillstånd, upprättat en ansökan som avvisades av länsstyrelsen, överklagat nämnda ansökan till Miljödomstolen som återförvisade ärendet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning mm. Företaget har, enligt vår mening, felaktigt åsamkats stora onödiga kostnader.

Olika enheter inom Heby kommun har, enligt vad som framgår av i meddelandet redovisade handlingar, delade meningar om täkttillstånd skall beviljas eller ej. Kommunstyrelsen har dock beviljat ett tidsbegränsat tillstånd på 3 år och ett maximalt uttag på 130 000 ton vilket får ses som ett klart steg i rätt riktning.

Sweco föreslår tre lokaliseringar lämpliga för en vattentäkt nämligen Stingtorpet, Runhällen och Masteråsen. Runhällen är den föreslagna lokaliseringen som ligger närmast den aktuella täkten. Sweco anger i sin utredning bl.a. att *”Risker som finns är närheten till vägen, avståndet är ca 400 m. Vid en eventuell olycka finns inga skyddsbarriärer såsom exempelvis skyddande lerlager i dikena. Området består av permeabelt material (grus och sand) och ett föroreningsläckage skulle snabbt kunna perklorera ner till grundvattnet. Närheten till väg 56 kan innebära en risk av förhöjda kloridhalter pga vägsalter”*.

Det aktuella täktområde som tillståndsansökan avser ligger ca 25 m öster om väg 56 och bör därmed, mot bakgrund av vad som ovan redovisats för lokaliseringen vid Runhällen, vara synnerligen olämpligt för placering av en vattentäkt.

MILJÖPRÖVNINGSDELEGATIONENS MOTIVERING

Miljökonsekvensbeskrivningen

Ingiven miljökonsekvensbeskrivning får anses tillräcklig för prövningen och kan därför godkännas enligt 6 kap 9 § MB. Ansökan kan därmed prövas i sak.

Sakprövning i ärendet

Tillämpliga bestämmelser och miljömål

I 9 kap. 6 b § MB anges att om en täkt av naturgrus kräver tillstånd eller anmälan enligt detta kapitel eller föreskrifter som meddelats med stöd av kapitlet, får täkten inte komma till stånd om

1. det med hänsyn till det avsedda användningsområdet är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda ett annat material,
2. naturgrusförekomsten är betydelsefull för nuvarande eller framtida dricksvattenförsörjning och täkten kan medföra en försämrad vattenförsörjning, eller
3. naturgrusförekomsten utgör en värdefull natur- eller kulturmiljö.

Bakgrunden till bestämmelserna i 9 kap. 6 b § MB är att grusåsarna har stor betydelse för den nationella, regionala och lokala vattenförsörjningen (såsom dricksvattentäkter och för konstgjord infiltration vid behandling av ytvatten) och att naturgrus är en ändlig resurs som finns i mycket begränsad omfattning.

Bestämmelserna under punkt 1 i paragrafen innebär att man vid prövning av naturgrustäkter måste göra en värdering av behovet av den produkt som verksamhetsutövaren tillhandahåller. I lagkommentaren till bestämmelserna (Bengtsson m.fl.) anges att naturgrus endast ska få tillgodogöras om det är förenligt med en långsiktigt god hushållning och bara när det inte är möjligt att ersätta gruset med något annat material. Detta gäller oavsett om det är fråga om att nyetablera en täkt eller förlänga drifttillståndet för en redan etablerad täkt. Det objektiva behovet ska därför alltid bedömas av prövningsmyndigheten, som bör ta ställning till om t.ex. krossat berg kan användas istället för naturgrus eller om det finns redan öppnade täkter som kan fylla behovet. Det är sökanden som ska visa att det finns ett objektivet behov att använda naturgruset. Behovsprövningen ska enligt första punkten ske utifrån en bedömning av vad som är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att kräva. Om det således är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda ett annat material än grus ska täkten inte få komma till stånd. Vägledning i detta avseende kan fås genom det arbete som SGU bedriver beträffande ersättningsmaterial för grus.

Mot behovet ska sedan enligt punkt 2 i paragrafen ställas det framtida behovet av att kunna nyttja materialet på platsen för dricksvattenutvinning. I förarbetena anges att behovet av materialet i varje enskilt fall måste vara större än den skada som täkten kan befaras orsaka (SOU 2003:124 s 76). Miljööverdomstolen har i två avgöranden från 2006 (MÖD 2006:29 och MÖD 2006:40) vägt behovet av naturgrus mot behovet att säkra dricksvattenförsörjningen. I båda fallet bedömdes behovet att säkra dricksvattenförsörjningen vara betydligt större än bolagets behov av naturgrus.

Prövningen i ärenden av det aktuella slaget ska även göras mot bakgrund av de nationella miljökvalitetsmål som riksdagen fastställt. Den avsedda verksamheten berör framförallt miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*.

Miljökvalitetsmålet innebär bl.a. att naturgrusavlagringar med stort värde för dricksvattenförsörjningen och för natur- och kulturlandskapet ska bevaras.

Miljökvalitetsmålet har haft två delmål rörande naturgrus. Enligt ett delmål skulle uttaget av naturgrus år 2010 vara högst 12 miljoner ton per år. Det andra delmålet gällande naturgrus innebar att grundvattenförande geologiska formationer av vikt för nuvarande och framtida vattenförsörjning senast år 2010 skulle ha ett långsiktigt skydd mot exploatering som begränsar användningen av vattnet.

Uppsala län har också haft ett regionalt miljömål gällande naturgrus som innebar att uttaget av naturgrus i länet skulle år 2010 vara högst 0,6 miljoner ton per år.

Behovsfrågan

Bolaget har uppgett att ca 50 % av materialet i tåkten inte är ersättningsbart. Miljöprövningsdelegationens bedömning är att endast en mindre del, ca 20 % av det material som tas ut i grustakten, inte kan ersättas med bergkross från bergtäkter i närheten. Det gäller fraktionerna som är < 4 mm. SGUs uppfattning är till och med att det i närområdet finns geologiska förutsättningar att finna ersättningsmaterial för de finaste fraktionerna som används vid betongtillverkning.

Påverkan på vattenförsörjningsintresset

Heby kommuns VA- & Avfallsenhet har tidigare arbetat fram ett förslag till ny reservvattentäkt för Runhällen. På senare tid har de övergått till att leta efter en reservvattentäkt för större delen av södra Heby kommun som även ska kunna fungera som reservvattentäkt för Runhällen. I nuläget utreds två olika områden (Stingtorpet och Masteråsen). Ett av områdena, Stingtorpet, ligger söder om aktuellt täktområde. Grundvattenmagasinet vid Stingtorpet ingår i ett åsavsnitt mellan Runhällen och en fast grundvattendelare norr om Heby. Av utredningen framgår att det i detta åsavsnitt finns flera vattenmagasin med oklar hydraulisk kontakt. Det är ännu inte utrett om planerad verksamhet skulle kunna påverka en eventuell reservvattentäkt vid Stingtorpet. Miljöprövningsdelegationen kan därför inte utesluta den möjligheten.

Trots att VA- & Avfallsenheten utreder olika områden är det inte klart att något av dessa kommer att vara aktuella för lokaliseringen av en ny reservvattentäkt för södra delarna av Heby kommun. VA- & Avfallsenheten behöver tid för att undersöka förutsättningarna för grundvattenuttag inom områdena. Skulle inte något av områdena vara lämpligt kan de behöva tänka om och försöka hitta nya områden inom Dalkarlsåsen, varav något kan komma att sammanfalla med aktuellt täktområde.

Miljöprövningsdelegationen bedömer, liksom SGU, att grusavlagringen har stora potentiella värden för Heby kommuns grundvattenförsörjning. I framtiden kan grusavlagringen komma att nyttjas för att försörja större delar av Heby kommun med grundvatten. Ett förnyat täktillstånd riskerar att försämra förutsättningarna för att etablera nya brunn- och skyddsområden. Även vattnets kvalitet riskerar att försämrars. Påverkan på vattnet kan ske genom markförorening, t.ex. vid utsläpp/läckage eller p.g.a. allmänna utsläpp efter borttagande av det naturliga markskiktet. Om huvuddelen av markskiktet tas bort minskar också markens renande förmåga.

När det gäller riksdagens miljökvalitetsmål så konstaterar Miljöprövningsdelegationen att delmålen inte uppfylldes i den takt det var tänkt. Det regionala målet har inte heller uppfyllts utan uttaget av naturgrus har legat på ca 1-1,5 miljoner ton under ca 10 års tid (t o m 2009) trots att mängden bergkross har ökat (Naturvårdsverkets miljömålsportal, 2011-06-01).

Miljöprövningsdelegationen anser därför att det är av stor vikt att arbetet med att minska uttaget av material i grusåsarna påskyndas och att alternativt material tas fram för framtida materialförsörjning. Övergången från naturgrus till bergkross inom Uppsala län går långsamt och utvinningen av naturgruset görs till stor del i de mest värdefulla grundvattentillgångarna. Hänsynen till viktiga grundvattenresurser behöver ökas.

Samlad bedömning

Vid den behovsprövning som ska göras i ärendet bedömer Miljöprövningsdelegationen att det är uppenbart att endast en mindre del av materialet som bryts i tälten används till ändamål där ersättningsmaterial inte finns. Vid den avvägning som ska göras gentemot vattenförsörjningsintresset konstaterar Miljöprövningsdelegationen att det i dagsläget i och för sig inte är klarlagt vilken påverkan på vattenförsörjningen som tälten kan komma att få i och med att kommunens utredning om framtida lokalisering av reservvattentäkt för södra Heby kommun inte är klar. Det får dock anses klarlagt att den aktuella naturgrusförekomsten har ett stort värde ur dricksvattensynpunkt. Med beaktande av att det finns risk för försämrade vattenförsörjning och att brytningen av naturgrus innebär en irreversibel påverkan på en ändlig naturresurs, så finner Miljöprövningsdelegationen att intresset av att bevara dricksvattentillgången väger tyngre än värdet av att nyttiggöra materialet. Bolagets ansökan om fortsatt täkt tillstånd ska därför avslås.

Vid angivna utgång saknas anledning att pröva bolagets yrkanden om verkställighetsförordnande och igångsättningsmedgivande

Efterbehandling

Miljöprövningsdelegationen beviljar inte nytt tillstånd till täkt vilket innebär att täktområdet behöver efterbehandlas inom en snar framtid. Efterbehandlingen bör utföras i enlighet med de krav som ställdes i tillståndet från år 2007. Tidpunkten då efterbehandlingen senast ska vara slutförd bör bestämmas till den 31 oktober 2014.

Länsstyrelsen i Uppsala län har 2009 utfört en naturvärdesinventering i området. I inventeringsrapporten, Naturvärdeskartering 2009, framgår att det finns vissa naturvärden i tälten som t.ex. den rödlistade fågelarten backsvala. I täktområdet finns även bin, humlor, steklar och kärnväxter som är intressanta ur naturvårdssynpunkt. Om tälten efterbehandlas på ett sätt som tar hänsyn till naturvärdena finns stora möjligheter att skapa en miljö som är väldigt sällsynt i landskapet idag, d.v.s. områden med öppen sand. Många arter är beroende av öppen sand för att överleva.

Med utgångspunkt från utförd naturvärdesinventering bör efterbehandlingen utformas så att flera intressen kan tillvaratas såsom vattenskydd, naturvärden och framtida skogsbruk. Efterbehandlingen bör utföras på så sätt att de branter där

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

20 (20)

2012-07-04

Dnr: 551-5420-11

backsvärd häckar ska lämnas orörda. Vid efterbehandlingen bör även de förslag som framtagits i naturvärdeskarteringen från 2009 beaktas, se bilaga 1.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas till Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen, se bilaga 2.

Beslut i ärendet har fattats av Miljöprövningsdelegationen. I beslutet har deltagit länsassessor Mikaela Öster, ordförande, och miljöskyddshandläggare Ing-Marie Askaner, miljöskakkunnig. Ärendet har föredragits av miljöskyddshandläggare Marie Låås.

Mikaela Öster

Ing-Marie Askaner

BILAGOR

1. Naturvärdeskartering 2009, Översävne täkt, Heby
2. Hur man överklagar

SÄNDLISTA

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
Havs- och Vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 Göteborg
Miljö- och byggnämnden i Heby kommun, Box 304, 733 25 Sala
Kommunstyrelsen i Heby kommun, 744 88 Heby
Sveriges geologiska undersökning (SGU), Box 670, 751 28 Uppsala